

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/203/2020
Identifikačné číslo spisu:	1315218803
Dátum vydania rozhodnutia:	17.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1315218803.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcov 1/ A. B., bytom v R. XXX/X, 2/ V. J.. Q. B., bytom v R. XXX/X, proti žalovanej Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Tomášikova 48, IČO: 00 151 653, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s.r.o., so sídlom v Košiciach, Bočná 10, IČO: 36 863 017, o určenie neplatnosti právnych úkonov, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 23 C 23/2015, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. augusta 2018 sp. zn. 10 Co 83/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 05. mája 2016 č. k. 23 C 23/2015 - 103 vo výroku I. žalobu zamietol a vo výroku II. žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“). Súd dospel k záveru, že v danej veci nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Súd uviedol, že petit návrhu tak, ako bol skoncipovaný žalobcami 1/ a 2/ (ďalej aj „žalobcovia“), vôbec nenapĺňa charakter naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Aj v prípade, že by súd žalobe vyhovel a určil, že Zmluva o splátkovom úvere č. 0186073055 a oznámenie o vyhlásení mimoriadnej splatnosti poskytnutého úveru č. 0186073055 sú neplatné, by sa právne postavenie žalobcov takýmto výrokom súdu nezmenilo, pretože by nedošlo k obmedzeniu alebo k odstráneniu právnej neistoty súvisiacej s existenciou záložného práva a jeho výkonom. Takto formulovaný petit návrhu a prípadný úspech žalobcov v spore je bez akejkoľvek právnej relevancie s tým, čo sa zrejme snažia žalobcovia dosiahnuť, a to zabránenie v pokračovaní výkonu záložného práva. Z uvedených dôvodov súd žalobu žalobcov bez preskúmania žaloby po vecnej (skutkovej) stránke ako nedôvodnú zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. Proti uvedenému rozhodnutiu podali odvolanie žalobcovia.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 16. augusta 2018 sp. zn. 10 Co 83/2017 vo výroku I. rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)] a vo výroku II. žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobcov 1/ a 2/ na požadovanom určení neplatnosti právnych úkonov. Odvolací súd sa zároveň v odôvodnení rozhodnutia vysporiadal s odvolacími námietkami žalobcov, pričom sa nestotožnil s ich námietkou o svojvoľnom pridelení veci novému sudcovi bez splnenia zákonných podmienok. Taktiež sa nestotožnil s odvolacou námietkou žalobkyne 1/ o odňatí jej možnosti konať pred súdom tým, že ju súd prvej inštancie riadne nepredvolal na pojednávanie. Odvolací súd sa zároveň nestotožnil s odvolacou námietkou o arbitrárnosti, nekonzistentnosti a neodôvodnenosti rozhodnutia súdu prvej inštancie. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“). Dovolatelia v prvom rade namietali, že odvolací súd im nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). V tejto súvislosti v podanom dovolaní namietali, že rozhodnutie odvolacieho súdu je svojvoľné a arbitrárne. Zároveň namietali, že súd prvej inštancie riadne dovolateľov nepoučil o možnosti zvoliť si advokáta, resp. obrátiť sa na Centrum právnej pomoci, v tejto časti tak nezabezpečil postup podľa § 5 ods. 1 O.s.p. Namietali, že neboli súdom prvej inštancie poučení o procesných právach a povinnostiach v zmysle § 160 CSP, minimálne nebola poučená dovolateľka 2/, a to aj počas konania na odvolacom súde. Dovolatelia uviedli, že súd ich nepoučil o možnosti vzniesť námietku zaujatosti voči sudkyniam, pričom poukázali, že v odvolacom konaní namietali porušenie ich práva na nestranný súd a práva na zákonného sudcu. V súvislosti s vadou zároveň namietali, že odvolací súd ich elektronicky neupovedomil o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, pričom súdom bola známa elektronická adresa na doručovanie písomností súdom. Poukázali, že dovolateľka 1/ nebola riadne a ústavne konformne predvolaná súdom prvej inštancie na pojednávanie konané 05. mája 2016. S týmto pochybením súdu prvej inštancie sa dôsledne nevysporiadal ani odvolací súd, čím došlo k naplneniu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolatelia taktiež poukázali, že v odvolacom konaní namietali porušenie ich práva na nestranný súd a práva na zákonného sudcu, pričom sa nestotožnili so zisteniami a tvrdeniami odvolacieho súdu. Poukázali, že člen senátu odvolacieho súdu má nadštandardné a priateľské vzťahy so sudkyňou súdu prvej inštancie, ktorá vo veci konala a rozhodovala. Sudca senátu odvolacieho súdu bol podľa názoru dovolateľov povinný namietnuť uvedené skutočnosti, ktoré nie sú obsahom súdneho spisu a oboznámiť s nimi dovolateľov a umožniť im sa k týmto skutočnostiam vyjadriť. Mali za to, že vo veci rozhodol nezákonný - nesprávne obsadený senát odvolacieho súdu, obsadený nie nestranným sudcom JUDr. E. Sádovským, čím došlo k naplneniu vady v zmysle § 420 písm. e/ CSP. Zároveň namietali, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil v otázke naliehavého právneho záujmu a je daný dovolací dôvod podľa § 421 CSP, pretože žalobcovia naliehavý právny záujem preukázali v podanej žalobe. Súdy podľa názoru dovolateľov zároveň vec nesprávne právne posúdili, keďže ide o spotrebiteľský spor. Dovolatelia žiadali, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhovala dovolanie žalobcov odmietnuť.

5. Žalobcovia v následnom podaní zotrvali na podanom dovolaní.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobcovia, v neprospech ktorých bolo rozhodnuté, skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Podľa § 429 ods. 1 CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. V zmysle § 429 ods. 2 CSP povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec, alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

8. Ak bolo podané dovolanie, ktoré nespísal advokát, súd skúma, či sa na dovolateľa vzťahuje § 429 ods. 2 CSP. Dovolateľa, na ktorého sa nevzťahuje § 429 ods. 2 CSP a súčasne ktorý nebol v odvolacom konaní poučený o povinnosti v zmysle § 429 ods. 1 CSP, vyzve súd prvej inštancie na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania (§ 436 ods. 1 CSP). Pokiaľ ale nejde o dovolateľa uvedeného v § 429 ods. 2 CSP a dovolateľ bol v odvolacom konaní riadne poučený o tom, že dovolanie musí spísať advokát, predstavuje skutočnosť, že v dovolacej lehote bolo podané iba dovolanie nespísané advokátom, taký nedostatok obligátneho znaku dovolania, ktorý už nemožno dodatočne reparaovať.

9. Spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom (R 39/2020).

10. V danom prípade zo spisu vyplýva, že dovolateľka (žalobkyňa 1/): a/ napadla rozhodnutie odvolacieho súdu obsahujúce riadne poučenie v zmysle § 429 ods. 1 CSP, b/ nemá právnické vzdelanie, c/ nevzťahuje sa na ňu § 429 ods. 2 CSP a d/ podala dovolanie, ktoré v lehote na podanie dovolania (§ 427 ods. CSP) nespísal advokát (dovolateľka nepreukázala, že by ňou splnomocnený zástupca V. bol advokátom zapísaným v zozname advokátov vedenom SAK).

11. So zreteľom na uvedené najvyšší súd odmietol dovolanie žalobkyne 1/ podľa ustanovenia § 447 písm. e/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP. Vzhľadom na dôvod odmietnutia dovolania najvyšší súd neskúmal opodstatnenosť podaného dovolania a dovolacích námietok týkajúcich sa žalobkyne 1/.

12. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania žalobcu 2/ (na ktorého sa vzťahuje § 429 ods. 2 písm. a/ CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

13. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

14. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

14.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

15. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej

otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

15.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

16. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

17. Dovolateľ - žalobca 2/ v prvom rade vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. e/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Dovolateľ tvrdil, že vo veci rozhodoval zaujatý sudca - člen senátu odvolacieho súdu JUDr. Ľuboš Sádovský, ktorý sa mal namietnuť, keďže má nadštandardné a priateľské vzťahy so sudkyňou súdu prvej inštancie, pričom bolo porušené právo dovolateľa na nestranný súd a právo na zákonného sudcu.

18. Ústavný súd SR opakovane judikuje, že za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je zásadne potrebné považovať toho, kto bol určený na prejednanie a rozhodnutie veci v súlade s rozvrhom práce súdu (porovnaj I. ÚS 52/97, II. ÚS 47/99, II. ÚS 118/02, III. ÚS 46/04, III. ÚS 46/2012, IV. ÚS 161/08). Ústavný súd pojem zákonného sudcu vykladá tak, že ním je sudca, ktorý bol pridelený na výkon funkcie na súd toho stupňa súdnej moci, ktorý je vecne a miestne príslušný rozhodnúť za predpokladu, že podľa rozvrhu práce ide o sudcu oprávneného konať a rozhodnúť určitý druh súdnej agendy. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce. Nesprávne obsadeným je súd obsadený v rozpore s ustanoveniami upravujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má určitý spor prejednať a rozhodnúť. Súd je nesprávne obsadený aj vtedy, ak nekoná zákonný sudca.

19. Sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (§ 49 ods. 2 a ods. 3 CSP). Súčasťou práva na súdnu ochranu (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) je aj právo na to, aby vec prejednal a rozhodol nezávislý a nestranný sudca. Zároveň toto ústavné právo na súdnu ochranu na strane druhej zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka (resp. strany konania) nebola odňatá zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy). Keďže inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí preto možno len výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť nezaujato a nestranne.

19.1. Otázku (ne)vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu je dovolací súd oprávnený posúdiť samostatne, nezávisle od (ne)existencie rozhodnutia nadriadeného súdu (R 59/1997).

20. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že z pohľadu ľudskoprávneho a z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) dve previazané stránky nestrannosti (Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok ESLP z 1.10.1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok ESLP z 10.1.2012).

Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomennými testami. ESLP zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to jednak vo všeobecnosti (Olujic v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok ESLP z 5.2.2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok ESLP z 9.2.2012, bod 87). Nestrannosť je vo vnímaní ESLP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavene nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všima, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Podľa ESLP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť.

21. Pri posudzovaní dôvodnosti námietky žalobcu 1/, ktorý namietal porušenie práva na zákonného sudcu ako aj zaujatosť člena senátu JUDr. Ľuboša Sádovského, ktorú odôvodnil nadštandardným a priateľským vzťahom so sudkyňou súdu prvej inštancie, dovolací súd vychádzal zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Zákonný sudca JUDr. Ľuboš Sádovský na odvolacom súde nebol v spore vylúčený z pojednávania a rozhodovania veci v zmysle ustanovenia § 49 a nasl. CSP. Vec bola pridelená do senátu, ktorého je členom v zmysle platného rozvrhu práce (verejne dostupného na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR v sekcii súdy). Právo na zákonného sudcu je zaručené čl. 48 ods. 1 ústavy, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Skutočnosť všeobecne dovolateľom namietaného priateľského vzťahu so sudkyňou súdu prvej inštancie podľa názoru dovolacieho súdu bez ďalšieho nezakladá zákonný dôvod pre vylúčenie sudcu. Taktiež je nepochybné, že žalobcovia ako strana sporu nevyužili svoje právo namietat zaujatosť sudcu (námietka zaujatosti stranami sporu vznesená nebola), o možnosti ktorej boli poučení súdom prvej inštancie v zmysle poučovacej povinnosti súdu o procesných právach a povinnostiach. Tvrdenia žalobcov v dovolaní, že nemali vedomosť o skutočnostiach, pre ktoré by mal podľa ich názoru byť zákonný sudca zaujatý, dovolací súd nepovažoval za opodstatnené. Strana sporu má právo uplatniť námietku zaujatosti proti sudcovi z dôvodov uvedených v ustanovení § 49 CSP pre jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, ktorú je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený.

22. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd nepovažoval za opodstatnený uplatnený dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 420 písm. e/ CSP, preto dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

23. Dovolateľ ďalej vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

24. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu 2/, že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

25. Dovolateľ namietal, že procesným postupom súdov nižšej inštancie došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu

zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

26. Žalobca 2/ v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP v prvom rade namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, mal za to, že je nepreskúmateľné, svojvoľné a arbitrárne.

27. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

28. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

29. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; pričom odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP. Odvolací súd konštatoval správnosť odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v podstatných bodoch naň odkázal (§ 387 ods. 2 CSP). Zároveň sa vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

29.1. Dovolací súd navyše pri posudzovaní dôvodnosti všeobecne namietaného porušenia procesných práv dovolateľa nezistil také nedostatky v postupe súdov nižšej inštancie, ktoré by odôvodňovali záver, že ich výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. odôvodnenie rozhodnutia zmätočné. Z obsahu preskúmavaného rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

29.2. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľa. Žalobca 2/ tak neopodstatnene namietal existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

30. Dovolateľ v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP ďalej vytýkal, že ho odvolací súd elektronicky neupovedomil o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, napriek tomu, že súdu bola známa jeho elektronická adresa na doručovanie písomností súdom.

31. Podľa § 219 ods. 3 CSP vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Ak o to strana požiada, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami.

32. Vo vzťahu k namietanému porušeniu procesných práv žalobcov dovolací súd uvádza, že z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že povinnosť verejného vyhlásenia rozsudku patrí k ústavným princípom právneho štátu, je bezvýnimčná a vyplýva z čl. 142 ods. 3 ústavy. Ústavné a procesné záruky práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu sa vzťahujú len na súdne pojednávanie, ale nie na verejné vyhlásenie rozhodnutia (porov. sp. zn. II. ÚS 88/01, sp. zn. I. ÚS 121/09). Prítomnosť strany na vyhlásení rozsudku je ponímaná ako právo, nie aj ako povinnosť (sp. zn. IV. ÚS 110/03).

33. Konštatovanie, že rozsudok bol vyhlásený verejne, predpokladá, aby súd dal najavo, že rozsudok vyhlási. Minimálny štandard takéhoto oznámenia predpokladá osobitný postup súdu, ktorý smeruje k verejnosti (informovanie o čase a mieste vyhlásenia rozsudku spôsobom v takomto prípade obvyklým, napr. na oznamovacej tabuli súdu, na internetovej stránke súdu) bez ohľadu na to, či pri konkrétnom vyhlásení rozsudku verejnou právo na prítomnosť využije alebo nie (sp. zn. II. ÚS 85/02).

34. Z obsahu spisu vyplýva, že termín verejného vyhlásenia rozhodnutia odvolacím súdom bol oznámený štandardným spôsobom a to oznámením o mieste a čase vyhlásenia rozhodnutia bez nariadenia pojednávania na úradnej tabuli súdu a webovom sídle súdu dňa 10. augusta 2018 (č. l. 184 spisu), v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Ústavná požiadavka verejného vyhlásenia rozsudku v spojení s právom na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods.1 a čl. 142 ods. 3 ústavy bola splnená, lebo pre naplnenie dikcie princípov spravodlivého konania je nepochybné, že došlo k verejnému vyhláseniu rozsudku a o mieste a čase jeho verejného vyhlásenia boli verejnou i strany riadne upovedomené. Riadnym upovedomením sa má na mysli preukázanie, že do dispozičnej sféry a vedomia verejnosti a strán sporu sa dostalo oznámenie súdu o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, a to prinajmenšom spôsobom zákonným, na takéto oznámenie obvyklým a legitímne očakávaným. Naplneniu týchto predpokladov pre ústavne súladný postup súdov pri verejnom vyhlasovaní rozsudkov konvenuje napr. oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku (porov. sp. zn. II. ÚS 169/2019, II. ÚS 162/2020).

35. K námietke dovolateľa, že súd mu termín verejného vyhlásenia rozhodnutia neoznámil elektronicky na e - mailovú adresu, dovolací súd uvádza, že z obsahu spisu nevyplýva, že by žalobca výslovne požiadal odvolací súd o oznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami v zmysle ustanovenia § 219 ods. 3 CSP. Len uvedenie e - mailovej adresy žalobcu 2/ v žalobe pri údajoch o adrese jeho bydliska, nespĺňa túto požiadavku. Postupom odvolacieho súdu pri verejnom vyhlásení rozsudku nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a preto uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP nie je dôvodný.

36. Žalobca 2/ v dovolaní ďalej namietal, že okresný súd, na ktorom žalobcovia podali žalobu, si riadne a včas nesplnil svoju poučovaciu povinnosť voči žalobcom, hoci neboli zastúpení advokátom, najmä § 5 O.s.p., keď žalobcovia neboli súdom poučení o možnosti zvoliť si advokáta, resp. obrátiť sa na Centrum právnej pomoci, ako ani neboli poučení o možnosti vzniesť námietku zaujatosti voči sudkyniam, ako aj namietal údajné nesplnenie poučovacej povinnosti odvolacieho súdu podľa § 160 CSP.

37. Podľa § 160 CSP (predtým najmä § 5 a § 30 O.s.p.) medzi iným súd vždy poučí strany o ich práve zvoliť si advokáta. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že uvedená poučovacia povinnosť ako súčasť všeobecnej poučovacej povinnosti súdu o procesných právach a povinnostiach (tzv. generálna manuálna povinnosť súdu) nie je žiadnou novou povinnosťou súdu zakotvenou CSP, pretože túto povinnosť súdu obsahoval aj O.s.p. a § 5 O.s.p., na ktorý kontinuálne nadviazal CSP korešpondujúcim ustanovením § 160 CSP, mal konkrétnu reflexiu mnohých ustanoveniach (napr. § 30, § 114 ods. 5, §

118a ods. 3, § 120 ods. 4, § 157 ods. 1 O.s.p., atď.). Napokon právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania vyplýva z Ústavy Slovenskej republiky (čl. 47 ods. 2), bolo vyjadrené v § 30 O.s.p., (v súčasnosti v § 160 ods. 2 CSP) ako osobitne zvýraznená poučovacia povinnosť pre konanie v prvej inštancii vo vzťahu k právu na právnu pomoc prostredníctvom advokáta alebo Centra právnej pomoci. Taktiež dovolací súd pripomína, že vychádzajúc z účelu všeobecnej poučovacej povinnosti súdu tento by mal poskytovať poučenie náležite konkrétne a vždy o tých procesných právach a povinnostiach, keď je to vzhľadom na stav konania potrebné (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 599). V danom prípade konanie pred súdom prvej inštancie prebiehalo za platnosti a účinnosti O.s.p. (účinného do 30. júna 2016) a odvolací súd rozhodol rozsudkom za účinnosti novej právnej úpravy CSP (účinného od 1. júla 2016). Napokon dovolací súd tiež pripomína, že v zmysle ustanovenia § 30 O.s.p. účinného od 1. januára 2012 do 30. júna 2016, oprávnenie ustanoviť právneho zástupcu účastníkovi pre súdne konanie prešlo zo súdov v plnom rozsahu do právomoci Centra právnej pomoci zriadeného zákonom č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších predpisov. V prípade, že účastník po 1. januári 2012 požiadal súd o ustanovenie právneho zástupcu, súd bol povinný iba odkázať účastníka s jeho žiadosťou na príslušné Centrum právnej pomoci, nemohol však už o takejto žiadosti rozhodnúť, ani účastníkovi právneho zástupcu sám ustanoviť.

38. V prípade posudzovania, či nesplnením všeobecnej poučovacej povinnosti podľa § 5 O.s.p. reálne bolo zasiahnuté do práva strany na uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba poukázať na to, že žalobcovia boli o ich procesných právach a povinnostiach súdom prvej inštancie náležite poučení (viď predvolanie na pojednávanie na deň 11. februára 2016, ktoré obsahuje aj poučenie v zmysle § 15a a § 30 O.s.p., ktoré žalobcovia prevzali 14. decembra 2015). Z obsahu spisu nevyplýva, že by žalobcovia požiadali súd o ustanovenie právneho zástupcu a vo vzťahu k možnosti strán sporu obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP) žalobcovia boli poučení súdom prvej inštancie a zároveň boli aj poučení o práve strany uplatniť námietku zaujatosti. Dovolací súd vzhľadom na uvedené považuje dovoláciu námietku žalobcu o nesplnení poučovacej povinnosti súdov za neopodstatnenú.

39. Pokiaľ žalobca mienil v súvislosti s vadou § 420 písm. f/ CSP namietat aj nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižšej inštancie, dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

40. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu 2/ nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné, preto dovolanie v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

41. Žalobca 2/ ďalej namietal, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pričom prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 CSP, bez bližšej konkretizácie. K tomuto uplatnenému dovolaciemu dôvodu dovolací súd uvádza nasledovné:

42. Dovolací súd v tejto časti poukazuje na body 15., 15.1. a 16. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

43. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v

ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

44. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach; ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382). Pokiaľ v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

45. Pokiaľ dovolateľ zastáva názor, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, musí to v dovolaní nielen tvrdiť, ale musí aj vymedziť právnu otázku relevantnú podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade, ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP, je okrem vymedzenia relevantnej právnej otázky tiež povinný uviesť, ako je dovolacím súdom rozhodovaná a doložiť konkrétne označené rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa odvolací súd pri jej posudzovaní buď odklonil, alebo označiť rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých táto otázka bola riešená odlišne, pretože ešte nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

46. Z obsahu dovolania žalobcu 2/ odôvodneného dovolacími dôvodmi v zmysle § 421 ods. 1 CSP (bez uvedenia konkrétneho písma daného ustanovenia) je zjavné, že žalobca (majúci príslušné kvalifikované právnické vzdelanie) uviedol len všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým podľa jeho názoru došlo v konaní pred odvolacím súdom, avšak nekonkretizoval vôbec právnu otázku, na riešení ktorej podľa jeho názoru odvolací súd založil svoje nesprávne rozhodnutie, ani nevysvetlil potrebu, aby dovolací súd takúto otázku vyriešil. Dovolateľ nešpecifikoval právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), ani neoznačil žiadne konkrétne rozhodnutia, stanoviská, judikáty najvyššieho súdu (ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu), z ktorých by vyplýval záver, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), ani že predmetná právna otázka je rozhodovaná dovolacím súdom rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). Dovolateľ len zopakoval svoju právnu argumentáciu z konania pred súdmi nižších inštancií. V polemike so závermi odvolacieho súdu zotrval na názore, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení bol daný, keď ho žalobcovia preukázali v podanej žalobe, ako aj, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci z dôvodu, že ide o spotrebiteľský spor, pričom ale dovolateľ žiadnu konkrétnu právnu otázku v dovolaní nevymedzil. Dovolateľ tak v dovolaní vyjadril len svoj nesúhlas s právnym posúdením a postupom odvolacieho súdu, takýto nesúhlas však sám o sebe nie je spôsobilý založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

47. Rozhodovacia prax dovolacieho súdu sa ustálila v závere, že samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP.

48. Keďže dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP, dovolací súd dovolanie žalobcu 2/ v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

49. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

50. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.